

Vrijzinnige Gemeente Zierikzee 14 november 2021
Wij gedenken onze doden – gelezen: 2 Korinthiërs 4,13-5,4
Toespraak Franck Ploum

1.

Waar zijn onze doden,
hebt Gij hen nog gezien
die wij lieten gaan
in tranen van liefde?

Dat het waar moge zijn:
universum van liefde
groter dan ons denken
oneindig komen en gaan

en niets dat verloren gaat
en geen leven dat valt
dan in uw hand van
licht en liefde en leven.

2.

De dood kan overwonnen worden, zegt de Schrift. Maar wat betekent dat? Behalve zo af en toe een onverklaarbare of wonderbaarlijke genezing, zien wij om ons heen dat mensen sterven. Oude mensen, maar vaak ook veel te jonge mensen. En toch: 'de dood zal niet meer zijn' zegt Johannes de Ziener en 'jonge mensen worden wel honderd' roept Jesaja en 'Wat zoek je de levende bij de doden' horen de vrouwen bij het lege graf. En 'Blijvend onderdak' zegt Paulus. Wat moeten we hiermee, in deze wereld vol doden, van vermoorde eenlingen tot massagraven, de stranden van Lesbos, de grenzen van Europa tot de buitenwijken van grote steden, en Syrië en Afghanistan niet te vergeten? Wat moeten we hiermee in onze eigen levens vol dode geliefden, dierbaren, vriendinnen en vrienden, kinderen en ouders?

De bijbel vertelt geen sprookjes. Ook niet als het over de dood gaat. De Schrift vertelt bevrijdingsverhalen. Het gaat niet om een willekeurige genezing hier en daar, terwijl anderen pech hebben en niet genezen worden. Het gaat niet om mooie verhalen van wat ooit waar gebeurde, waar in de zin van historie, geschiedenis, terwijl wij hier zitten met onze ellende en onze dierbare doden en er steeds maar niets 'waar gebeurd'. Genezingsverhalen, opstandingsverhalen in de Schrift willen laten zien dat een andere wereld mogelijk is. Het zijn verhalen die het vertrouwen in een ander bestaan, in een nieuwe toekomst, sterken, aanwakkeren en doen leven.

De dood staat in de bijbel voor alles wat geen leven is, voor alles wat geen kwaliteit van leven heeft. En dat verbindt ze met bevrijdend handelen. De levende dood is geen onoverwinnelijk feit, er is aan te ontsnappen, er is aan te ontkomen, je kunt er uit opstaan. Het is mogelijk om een samenleving op te bouwen waar geen ten dode opgeschreven

mensen meer zijn. Dat zegt de bijbel, als gezegd wordt 'en de dood zal niet meer zijn'. Een samenleving waarin je de kansen op levenskwaliteit zo groot maakt, dat je wel honderd kunt worden. Tot het moment dat de fysieke dood als een vriend je pad kruist.

3.

Zolang nog één mens geknecht wordt, ontkend, genegeerd, gemarteld of vermoord, zijn bevrijdingsverhalen nodig om ons wakker en gaande te houden op de weg van bevrijding uit de dood. In het optreden van Jezus hebben mensen een nieuw begin ervaren van die beweging 'weg van de dood' en richting een nieuwe samenleving.

Het is een beweging die in de joodse traditie verbonden is met het Messiaans visioen, door Jezus vertaalt als de komst van het Rijk Gods. Het messiaans visioen is geen dode letter, geen luchtfietserij, maar wordt gedaan. Je kunt het zien en je kunt het horen, daar waar 'blinden gaan zien, lammen lopen, melaatsen rein worden, doven horen', ja zelfs 'doden worden opgewekt'. In die messiaanse beweging gaan staan is doen wat gedaan moet worden om mensen uit alles wat dood maakt weg te halen door ze te op te laten staan.

4.

Maar dit alles geeft nog geen antwoord op de vraag naar de fysieke dood. De dood waar we steeds weer mee geconfronteerd worden en waarmee we maar zo moeilijk om kunnen gaan. Ook de messiaanse beweging maakt daar kennelijk geen einde aan. Maar wat hebben we dan aan ons visioen, of ons geloof daarin? Een doekje voor het bloeden?

Er komt geen einde aan de fysieke dood. Leven en dood zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en er is geen ontkomen aan. De vraag is alleen of de dood steeds weer het laatste woord moet hebben. Mensen van het visioen geloven dat dit niet zo hoeft te zijn, want zij trekken elkaar weg van alles wat doodmaakt. In het groot bannen zij de oorlog in al haar gedaanten uit en in het klein hebben zij elkaar lief, zijn elkaar tot troost, dragen elkaar door pijn en zwaarte heen.

En zij geloven dat waar dit alles te zien en te horen is, het visioen waargemaakt wordt: een nieuwe wereld, waar de dood niet meer zal zijn. Mensen komen in hun levenskracht te staan en kunnen ten volle leven, want er zijn steeds weer mensen die zeggen: 'Kom ga mee, op de weg van het leven. Zoek niet de levenden bij de doden. Werk aan blijvend onderdak tot aan de dood voorbij.